

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 290
van **KRIS VAN DIJCK**
datum: 23 februari 2015

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Nederlandstalig onderwijs Brussel - Lerarentekort

In de beleidsnota van de minister staat te lezen dat er een te grote én te vroegtijdige uitval is onder startende leraren. Niet in het minst in Brussel is er nood aan voldoende, deskundig en gemotiveerd personeel.

Elk jaar duikt opnieuw het probleem op van het tekort aan leerkrachten in Brussel.

1. Hoeveel vacatures waren de voorbije drie schooljaren niet ingevuld in het Brussels onderwijs? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau, per onderwijsnet en per vacature of (korte) vervanging wegens ziekte/afwezigheid.
2. Hoeveel vacatures zijn momenteel niet ingevuld in het Brussels onderwijs? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau, per onderwijsnet en per vacature of (korte) vervanging wegens ziekte/afwezigheid.
3. Hoeveel "startende" leerkrachten die een betrekking werd aangeboden voor minstens één schooljaar verlaten het Brussels onderwijs binnen de vijf jaar? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau en per onderwijsnet.
4. Wat is de gemiddelde loopbaan (duur) van een leerkracht die les geeft in Brussel? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau en per onderwijsnet.
5. Hoe groot is het percentage leerkrachten in het Brussels onderwijs dat woonachtig is in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau en per onderwijsnet.
6. Stagiaires lopen stage in Brusselse scholen.

Hoe groot is het percentage stagiaires dat binnen de drie jaar na het afstuderen effectief lesgeeft in het Brussels onderwijs? Graag een opsplitsing per onderwijsniveau en per onderwijsnet.

7. Welke motieven kan de minister achterhalen voor het specifieke lerarentekort in het Brussels onderwijs? Voorziet de minister in haar beleid in maatregelen om het lerarentekort in het Brussels onderwijs terug te dringen?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

ANTWOORD

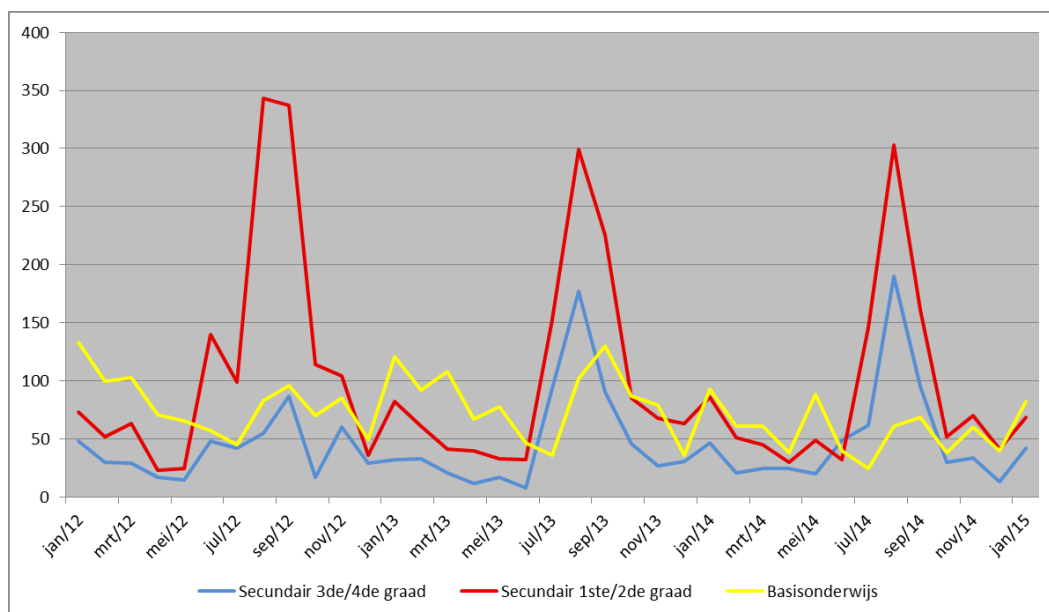
op vraag nr. 290 van 23 februari 2015

van **KRIS VAN DIJCK**

- 1-2. Om de situatie op de onderwijsarbeidsmarkt op te volgen publiceert het Agentschap voor Onderwijsdiensten sinds het uitbreken van de financieel-economische crisis in 2008 een maandelijkse arbeidsmarktbarometer. Deze maandelijkse barometer kan worden geraadpleegd via de website van zodra de cijfers beschikbaar zijn (zie ook arbeidsmarktbarometer januari 2015).

Door een verbeterde samenwerking met de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling (Actiris) beschikken we vanaf 2012 over cijfers voor volgende niveaus: basisonderwijs, secundair 1ste/2de graad en secundair 3de/4de graad. In welke mate de spanning op de arbeidsmarkt toeneemt, is afhankelijk van vraag en aanbod. We vergelijken hierbij de cijfers steeds met dezelfde periode van het vorige jaar.

De beschikbare cijfers maken het niet mogelijk om een opsplitsing per onderwijsnet weer te geven. In onderstaande overzichten krijgt de Vlaamse volksvertegenwoordiger alvast de evolutie van het aantal ontvangen vacatures.

Overzicht aantal ontvangen vacatures (Actiris)				
	Basisonderwijs	Secundair 1ste/2de graad	Secundair 3de/4de graad	Onderwijzend personeel
jan/12	133	73	48	206
feb/12	100	52	30	152
mrt/12	103	63	29	166
apr/12	71	23	17	94
mei/12	66	25	15	91
jun/12	57	140	48	197
jul/12	45	99	42	144
aug/12	83	343	55	426
sep/12	96	337	87	433
okt/12	70	114	17	184
nov/12	85	104	60	189
dec/12	50	36	29	86
jan/13	121	82	32	203
feb/13	92	61	33	153
mrt/13	108	41	21	149
apr/13	67	40	12	107
mei/13	78	33	17	111
jun/13	47	32	8	79
jul/13	36	153	94	189
aug/13	102	299	177	401
sep/13	130	226	91	356
okt/13	87	85	46	172
nov/13	79	68	27	147
dec/13	36	63	31	99
jan/14	93	86	47	179
feb/14	61	51	21	112
mrt/14	61	45	25	106
apr/14	38	30	25	68
mei/14	88	49	20	137
jun/14	40	32	49	72
jul/14	25	146	62	171
aug/14	61	303	190	364
sep/14	69	161	95	230
okt/14	38	52	30	90
nov/14	60	70	34	130
dec/14	40	41	13	81
jan/15	82	69	42	151

Zetten we die evolutie af ten opzichte van het aantal werkzoekende leerkrachten dan kunnen we stellen dat de spanning op de arbeidsmarkt de laatste maanden is afgenomen voor het basisonderwijs.

Dit blijkt ook uit de evolutie van de spanningsratio's waarvan hieronder een update volgt.

	Vacatures			Werkzoekenden			Spanningsratio		
	Secundair 3de/4de graad	Secundair 1ste/2de graad	Basisonderwijs	Secundair 3de/4de graad	Secundair 1ste/2de graad	Basisonderwijs	Secundair 3de/4de graad	Secundair 1ste/2de graad	Basisonderwijs
jan/14	47	86	93	395	235	184	8,40	2,73	1,98
feb/14	21	51	61	390	209	163	18,57	4,10	2,67
mrt/14	25	45	61	375	311	185	15,00	6,91	3,03
apr/14	25	30	38	362	214	149	14,48	7,13	3,92
mei/14	20	49	88	349	204	128	17,45	4,16	1,45
jun/14	49	32	40	395	222	177	8,06	6,94	4,43
jul/14	62	146	25	487	284	314	7,85	1,95	12,56
aug/14	190	303	61	542	304	412	2,85	1,00	6,75
sep/14	95	161	69	486	272	323	5,12	1,69	4,68
okt/14	30	52	38	461	238	277	15,37	4,58	7,29
nov/14	34	70	60	429	227	241	12,62	3,24	4,02
dec/14	13	41	40	414	224	259	31,85	5,46	6,48
jan/15	42	69	82	392	212	197	9,33	3,07	2,40

3. De uitstroom van startende leerkrachten met een betrekking 'voor minstens één schooljaar' wordt momenteel niet berekend door het Ministerie van Onderwijs en Vorming. De reden hiervoor is onder meer dat begrippen als 'startende leerkracht' en 'een betrekking voor minstens één schooljaar' niet altijd eenduidig te definiëren zijn. Het Ministerie kan niet achterhalen wie bijvoorbeeld een betrekking kreeg voor een volledig jaar maar er zelf voor koos om ontslag te nemen in de loop van het jaar.

Het Ministerie van Onderwijs en Vorming publiceert wel op regelmatige basis cijfers over de uitstroom van jonge leerkrachten. Het betreft hier leerkrachten die jonger zijn dan 30 jaar, ongeacht hun aanstelling (vast, tijdelijk, interim) die over een periode van vijf jaar gevolgd worden. Uit het Brussel rapport 2012 bleek dat van alle jonge leerkrachten die in 2007 in het Brusselse onderwijs werkten, vijf jaar later ongeveer 42% het Brusselse onderwijs hadden verlaten. Velen onder hen kozen voor een job in het onderwijs buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Immers, wanneer we dezelfde groep vergelijken tussen 2007 en 2012 dan bleek dat slechts 18% van de Brusselse leerkrachten in die periode het Vlaamse onderwijs volledig had verlaten.

Onderstaande tabel toont de meest recente cijfers opgesplitst naar onderwijsniveau en -net. Hieruit blijkt dat van alle jonge leerkrachten die in 2009 in het Brusselse onderwijs werkten, in 2014 ongeveer 40% het Brusselse onderwijs heeft verlaten. In vergelijking met 2007-2012 is er dus sprake van een lichte daling. In het secundair onderwijs is de uitstroom het hoogst. Tussen de netten zijn er meestal geen al te grote verschillen (behalve in het buitengewoon onderwijs maar hier zijn de aantallen erg klein).

Tabel: Leerkrachten jonger dan 30 jaar en in 2009 werkzaam in Brussel die in 2014 het Brusselse onderwijs (Nederlandstalige onderwijs BHG) al dan niet hebben verlaten

Onderwijs-niveau	Net	In dienst 2009	In dienst 2014	Uitstroom per onderwijs-niveau	Uitstroom per onderwijs-niveau en net
gewoon kleuter-onderwijs	gemeenschapsonderwijs	165	114	34,2%	31%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	286	175		39%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	168	118		30%
gewoon lager onderwijs	gemeenschapsonderwijs	200	122	37,8%	39%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	388	235		39%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	230	152		34%
gewoon secundair onderwijs	gemeenschapsonderwijs	265	143	46,7%	46%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	485	256		47%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	56	31		45%
buitengewoon kleuteronder-wijs	gemeenschapsonderwijs	3	3	39,1%	0%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	12	4		67%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	8	7		13%
buitengewoon lager onderwijs	gemeenschapsonderwijs	3	2	38,6%	33%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	30	14		53%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	50	35		30%
buitengewoon secundair onderwijs	gemeenschapsonderwijs	12	8	35,3%	33%
	vrij gesubsidieerd onderwijs	63	43		32%
	officieel gesubsidieerd onderwijs	58	35		40%
Totaal		2482	1497	39,7%	

Opmerking: Uitstroom uit het onderwijs in Brussel betekent niet dat men uitstroomt uit het beroep. Een heel aantal leerkrachten kiest op termijn voor een job in het onderwijs buiten Brussel.

Wanneer we de uitstroom van Brusselse leerkrachten uit het Vlaamse onderwijs bekijken zien we een lichte stijging. Van alle jonge leerkrachten die in 2009 in het Brusselse onderwijs werken heeft in 2014 ongeveer 20% het Vlaamse onderwijs volledig verlaten. Voor de periode 2007-2012 was dit 18% in het Brusselse onderwijs en 16% voor heel Vlaanderen.

4. We kunnen uit de beschikbare data geen eenduidige indicatie van de "gemiddelde loopbaanduur" van leerkrachten achterhalen. Om een zicht te krijgen op de lengte van de loopbanen van leerkrachten is het wel mogelijk om naar anciënniteit te kijken. Onderstaande tabel toont aan dat er relatief weinig leerkrachten zijn met meer dan 20 jaar anciënniteit terwijl er wel veel leerkrachten zijn met minder dan drie jaar anciënniteit.

Tabel: anciënniteit van leerkrachten die lesgeven in Brussel opgesplitst per onderwijsniveau en -net.

Onderwijsvorm	Net	Anciënniteit	Aantal	%
Kleuter-onderwijs	Gemeenschaps-onderwijs	0-3j	41	13%
		4-10j	112	35%
		11-20j	119	37%
		20+	47	15%
	Officieel gesubsidieerd onderwijs	0-3j	36	12%
		4-10j	87	29%
		11-20j	91	30%
		20+	87	29%
	Vrij gesubsidieerd onderwijs	0-3j	64	13%
		4-10j	183	36%
		11-20j	143	28%
		20+	115	23%
Lager onderwijs	Gemeenschaps-onderwijs	0-3j	92	19%
		4-10j	153	32%
		11-20j	141	30%
		20+	90	19%
	Officieel gesubsidieerd onderwijs	0-3j	90	19%
		4-10j	176	37%
		11-20j	121	26%
		20+	85	18%
	Vrij gesubsidieerd onderwijs	0-3j	100	14%
		4-10j	223	30%
		11-20j	216	29%
		20+	194	26%
Secundair onderwijs	Gemeenschaps-onderwijs	0-3j	165	15%
		4-10j	343	32%
		11-20j	311	29%
		20+	257	24%
	Officieel gesubsidieerd onderwijs	0-3j	21	12%
		4-10j	55	31%
		11-20j	51	29%
		20+	51	29%
	Vrij gesubsidieerd onderwijs	0-3j	169	13%
		4-10j	491	37%
		11-20j	354	26%
		20+	325	24%
Buitengewoon basisonderwijs	Andere	0-3j	3	7%
		4-10j	26	63%
		11-20j	8	20%
		20+	4	10%
	Gemeenschaps-	0-3j	2	8%

	onderwijs	4-10j	11	44%
		11-20j	3	12%
		20+	9	36%
	Officieel gesubsidieerd onderwijs	0-3j	5	16%
		4-10j	14	44%
		11-20j	7	22%
		20+	6	19%
	Vrij gesubsidieerd onderwijs	0-3j	8	12%
		4-10j	19	28%
		11-20j	26	38%
		20+	15	22%
Buitengewoon secundair onderwijs	Andere	0-3j	20	14%
		4-10j	76	52%
		11-20j	31	21%
		20+	19	13%
	Gemeenschaps-onderwijs	0-3j	0	0%
		4-10j	14	26%
		11-20j	13	24%
		20+	8	15%
	Vrij gesubsidieerd onderwijs	0-3j	19	7%
		4-10j	93	35%
		11-20j	121	46%
		20+	51	19%

Opmerking: De aantallen gaan over onderwijzend personeel (uitgezonderd bestuurspersoneel) in tijdelijk vacante betrekkingen, proeftijd of vast benoemd (geen interimarissen) op 1/2/2014.

5. Onderstaande tabel toont aan dat de meerderheid van de leerkrachten die werkzaam zijn binnen het Brussels onderwijs buiten het Brussels Hoofdstedelijk gewest wonen (minstens 4/5de).

Tabel: Aantal personen met een opdracht op 01/10/2014 in een basis- of secundaire school in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar woonplaats.

Onderwijsniveau	Net	Woonplaats			
		BGH		Buiten BGH	
		Absolute aantal	%	Absolute aantal	%
Basis	Gemeente	89	9,8%	817	90,2%
	GO	73	8,1%	823	91,9%
	VGC	3	4,5%	63	95,5%
	Vrij	106	7,3%	1355	92,7%
Secundair	Gemeente	14	9,7%	130	90,3%
	GO	156	15,8%	832	84,2%
	VGC	4	3,1%	127	96,9%
	Vrij	127	8,8%	1315	91,2%

6. Het Ministerie van Onderwijs en vorming kan hierover geen cijfers geven omdat er geen gegevens beschikbaar zijn over stagiairs in Brusselse scholen.

7. Mogelijke motieven voor de uitstroom van leerkrachten in het Brussels onderwijs kunnen, volgens de jaarlijkse arbeidsmarktrapporten van het Departement Onderwijs, de volgende zijn:

- De omgevingstaal die niet het Nederlands is;
- Het aanzienlijk aandeel van anderstalige en kansarme leerlingen in de Nederlandstalige scholen;
- De stadsvlucht van leerlingen en leerkrachten;
- Afstand tussen woon- en tewerkstellingsplaats;
- Hoge vastgoed- en huurprijzen.

De nood aan nieuwe leerkrachten zal het hoogst zijn in die regio's (zoals Brussel) waar de demografische groei het sterkst is. Dit leidt tot een tekort dat nog wordt versterkt doordat hier verhoudingsgewijs meer jonge leerkrachten vertrekken.

Scholen met veel kansarme leerlingen wil ik blijvend ondersteunen via extra omkadering. Maar een echt gelijke kansenbeleid kan maar slagen wanneer de beste leerkrachten precies naar deze scholen worden aangetrokken, en er niet uit wegvlugten. Om dit te realiseren moeten leraren al in hun opleiding meer aandacht krijgen voor en kennis nemen van het lesgeven in een grootstedelijke omgeving waar diversiteit de regel is. Ik vraag aan de lerarenopleiders en de onderwijsverstrekkers om aandacht te hebben voor stages in een grootstedelijke context

De problematiek van de uitstroom van leerkrachten in het algemeen kadert binnen de loopbaanmaatregelen om het beroep van leerkracht aantrekkelijk te maken. De lerarenopleiding moeten sterke jongeren aantrekken, voor wie de keuze voor de job als leraar opnieuw een eerste beroepskeuze wordt.